

KELLOKOSKEN KEHITTÄMISTOIMIKUNNAN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Kokousaika: 24.5.2016 klo 18.00 – 20.15

Paikka: Ravintola Ruukki

Osallistujat:

Liisa Palvas (pj.)
Kyösti Lehtonen (vpj.)
Heli Udd
Kari Sillman
Erja Isomäki
Antti Seppälä
Hannu Helasvuo
Pertti Alivirta
Arja Taipale
Asko Honkanen (siht.)

Pepe Makkonen / Kellokosken tehdaskiinteistö oy toimitusjohtaja

poissa

Antti Joutseno
Ari Maskonen

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus

Pj. avasi kokouksen klo 18.00. Esittäytyttiin ja toivotettiin vierailija Pepe Makkonen tervetulleeksi.

2. Kellokosken Ruukki

Kellokosken Ruukin historiasta

(lähde www.tuusula.fi > kulttuuri ja museot > museot > Kellokoski ja ruukki)

Kellokosken vuonna 1795 perustettu Kellokosken eli Marieforsin ruukki on Tuusulan ensimmäinen teollisuuslaitos. Suomessa on ollut 82 rautaruukkia, joista Kellokoski on järjestyksessä 28:s. Ruukin perustamisluvan saatuaan Lars Falk myi tuotanto-oikeuden Kellokosken kartanon omistajalle Lars Olof Nystenille, joka aloitti ruukin kehittämisen. Alkuaikojen päätuote oli kankirauta: sulatettu ja kankivasaralla taottu rauta, josta voitiin takoa erilaisia esineitä. Kellokosken ruukille oli 1800-luku tapahtumarikasta aikaa: omistajanvaihdokset, konkurssit ja tulipalot seurasivat toisiaan tiiviiseen tahtiin. Välillä oli puutetta raaka-aineesta, välillä kysynnästä ja usein myös kankivasaralle voimaa antavasta vedestä. Hiljaisimpina aikoina – 1800-luvun alussa ja taas 1800-luvun loppupuolella – ruukilla työskenteli vain muutama seppä. Sepät ostivat ruukin omistajalta raakaraudan ja hiilet ja valmistsivat siitä kankirautaa ja nauloja. Valmiit ja hyväksytyt tuotteet patruuna osti sepiltä sovittuun hintaan. Pajassa valmistettiin vanne- ja pulttirautaa, nauloja, saranoita, kytkyitä, kolmijalkoja, hevosenkenkiä ja nauloja sekä kirveitä, lapioida, kuokkia, viikatteita, sirpejä, vasaroita ja muita työvälineitä.

1860-luvulle saakka Kellokosken kartano ja ruukki olivat samalla omistajalla. Vuonna 1865 kartanon omistaja Robert Björkenheim myi ruukin ja pian ruukista muodostettiin osakeyhtiö. 1870-luvulla tuotanto kasvoi, mutta 1880 oltiin jälleen vararikossa. Kellokosken ruukki ajautui konkurssiin vuonna 1895. Seuraavana vuonna 1896 ruukille löytyivät uudet omistajat, kun veljekset John ja Carl Fredrik Carlander ostivat ruukin. Ennen Kellokoskea Carlanderit olivat

harjoittaneet ruukkitoimintaa Björkbodassa. Tehtaan siirto Kellokoskelle oli massiivinen operaatio, ja se toteutettiin vähitellen. Koneiden, laitteiden ja varastojen ohella siirtyivät myös työntekijät perheineen, kaikkiaan 177 henkeä. Työntekijöitä varten rakennettiin ruukin alueelle 1800-luvun lopussa Suurtalo ja Pientalo sekä 1900-luvun alussa Uusitalo ja Rauhavilla.

Carlanderien aikana ruukki kehittyi varsin moderniksi teollisuuslaitokseksi. Vuoden 1898 tuhoisan tulipalon jälkeen alkoivat laajamittaiset uudistustyöt, jotka huipentuivat 1930-luvulla. Uudistukset koskivat sekä tehtaan energiansaantia ja rakennuskannan uudistamista että tuotannon kehittämistä ja monipuolistamista. Myös henkilöstön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta kannettiin huolta. Viimeinen laaja uudisrakennushanke oli vuonna 1938 valmistunut uusi meijeriastiatehdas. Tehtaan valmistamat maitotonkat ja muut meijeriastiat olivat tunnettuja eri puolilla Suomea. Kelloveneet olivat Kellokosken tehtaiden tunnetuimpia tuotteita 1950-luvulta aina 1970-luvulle.

Kellokosken Ruukin nykyinen ja tuleva toiminta

Ruukin alueella on pitkään ollut työpajatoimintaa. Viime vuosina toiminta on kehittynyt enemmän keskustamaiseksi ja toivotusti palvelupainotteiseen suuntaan. Alueelle on sijoittunut mm. kahvila- ja kuntosaliryitykset. Hiljattain asiamiespostitoimisto Kinuskillan viereisessä tilassa. Lisäksi ruukkiin on valmistunut Ruukissa valmistettujen tuotteiden tehdasnäyttely yhdessä Maijan kammarin toimijoiden ja Me Kellokoskelaiset ry:n kanssa. Näyttelytilassa oli käynyt n. 150 kävijää kalastuskauden avajaisten yhteydessä. Myös pohjapadon rakentamistyöt ovat alkaneet.

Kellokosken Tehtaiden Pepe Makkonen kertoi alueennykytilanteesta ja alueen kehittämisestä omistajan näkökulmasta:

- Vuokrausaste on parantunut rohkeiden yrittäjien myötä ja on n. 90 %. Lasipalatsissa on vaikeimmin käytettäviä tiloja, mutta sopisivat esim. käsityöläisten tai taiteilijoiden työtiloiksi. Alueella on jo mm. kuntosali, kampaamo, remonttiyhtiöitä, tatuointistudio, nuohousliike, tekstiilimyymälä...
- Ruukin alueella on pilaantunutta maaperää. Ympäristölupa maaperän kunnostamiseksi on saatu 8.2.2016. Hakemuksen käsittely kesti viranomaisilta 12 vuotta.
- On tärkeää, että kunta ja valtio saadaan mukaan maaperän kunnostushankkeeseen. Pöyryn tekemän kartoituksen kustannusarvio on sen verran suuri, että rahoituskanavaksi ei riitä yksittäisen kiinteistöyhtiön varat. EU-raham tai muun neljännen osapuolen rahoitusmahdollisuuden saamiseksi tehdään par'aikaa töitä.
- Kustannusarvio maaperän kunnostamisen osalta on 3,6 M€. Tämän lisäksi tulevat mahdolliset muut ennakoimattomat työt. Odotettavissa on, että kustannus on siten jonkin verran Pöyryn esittämää kuluu suurempi.
- Jos rahoitus saadaan 2017-2018 vuosien aikana, maaperän kunnostushanke voisi tämän jälkeen toteutua 2018-2020. Maaperän kunnostamisen tuloksena saataisiin alue parempaan käyttöön, kun alue voitaisiin kaavoittaa paremmin keskustatoimintojen alueeksi.

Keskustelu:

- Jäsen: Kuinka paljon alkuperäisestä rakennuskannasta tulee säilymään?
Makkonen: Alue on valtakunnallinen suojelukohde, mutta länsirannalla on muutamia rakennuksia, joilla ei ole kulttuurihistoriallista arvoa.
- Jäsen: Onko patokoneisto kiinteistöosakeyhtiön omistuksessa? Tehdäänkö sähköä edelleen ja myös pohjapadon rakentamisen jälkeen?
Makkonen: Sähköä tuotetaan nyt ja uuden padon rakentamisen jälkeen. Pato on yhtiön omistuksessa.
- Jäsen: Miten vanhaa patoa korjataan?

- Makkonen: Pohjapadon urakoitsijan kanssa korjataan betonirakennetta, rauditus mm. saadaan suojattua.
- Jäsen: Alue on osin pusikoitunut. Voisiko tälle tehdä jotain?
- Makkonen: Puustoa raivataan jonkin verran kesän ja syksyn aikana. Muitakin kunnostustöitä tehdään, ikkunoita on korjattu jatkuvasti, tänäkin vuonna. Yrittäjät ovat ansiokkaasti myös oman liikkeensä ympäristöä kunnostaneet ja pitäneet alueesta huolta.
- Jäsen: Yritysskaala on todella laaja, mikä tuo alueelle oikeanlaista henkeä.
- Makkonen: On pyritty siihen, että nimenomaan käsillä tekemistä saataisiin ruukin alueelle, mikä onkin onnistunut.
- Jäsen: Kiinteistöt ovat todella hienoja ja yllätyksellisiä. Lasipalatsissa olisi myös mukava käydä tutustumassa.
- Makkonen: Lasipalatsiin on hiljattain liikkeensä avannut tatuointitaiteilija. Hänellä on rakennuksessa myös näyttelytila.
- Jäsen: Patovahdin rakennus vaikuttaa arvokkaalta eikä sitä tulisi purkaa.
- Makkonen: Patovahdin rakennuksella on toki arvonsa, eikä sitä ehdoin tahdoin ole tarkoitus purkaa.
- Jäsen: Miten pidätte huolta siitä, että ongelmallisia vuokralaisia ei tule?
- Makkonen: Tarkistamme tarkkaan taustat.
- Jäsen: Minkälainen kiinteistöyhtiön tase on? Pystytäänkö menot kattamaan tuloilla?
- Makkonen: Vuokratasot on pystytty pitämään kohtuullisina ja siitä huolimatta kustannukset on pystytty kattamaan.
- Makkonen: Maaperän kunnostamista varten ollaan muodostamassa hankkeelle ohjausryhmää, jonka voimin asiaa voitaisiin edistää. Ryhmään kuuluu osaamista eri tahoilta.
- Jäsen: Mikä on alueen status? Onko se kunnostettava tehdasmiljöö vai kaatopaikka?
- Makkonen: Maaperä on osin pilaantunut.
- Jäsen: Kunnan elinkeinopäällikkö Marko Kauppinen kannattaa ottaa mukaan ohjausryhmään.
- Makkonen: Hyvä idea. Toivoakseni ministeriön käynti Ruukin alueella toivoakseni edistää maaperän kunnostamisen rahoittamista. Pyrimme siihen, että ennen juhannusta saamme ministeriön delegaation paikanpäälle.
- Jäsen: Toivoisin kuntaa ruukin alueelle vuokralaiseksi. Kunnalla on käsityö- ja musiikkikerhoja, jotka voisivat majoittautua Ruukin tiloihin.
- Makkonen: Jälleen hyvä idea. Tervetuloa!
- Makkonen: Kesälomien jälkeen on tarkoitus aktivoida entisestään alueen vuokralaisten yhteistoimintaa. Ruukin yrittäjät –facebook-sivut on jo perustettu.
- Makkonen: Maaperän kunnostushankkeen voi jakaa neljään vaiheeseen. Rahoituksen jakaminen useammalle vuodelle on mahdollista, mikä voisi madaltaa kynnyistä päästä liikkeelle.

Toimikunta kiitti isännöitsijää hyvästä keskustelusta ja tiedoista.

3. Kehittämistoimikunnan resurssit

Kehittämistoimikunnille (Riihikallio, Hyrylä, Jokela, Kellokoski) on budjetoitu 10 000 € vuodelle 2016 käytettäväksi. Kunkin toimikunnan osuus on 2 500 €. Keskusteltiin rahan mahdollisista käyttökohteista:

1. Opintomatka jollekin ruukkialueelle
2. Kotiseutupolun kyltittäminen - Palvas kertoi, että MeKe on järjestämässä jo asiaa anoen rahaa ja selvittäen kylttien asentamisen lupa-asiat.
3. Toimelanpuiston kunnostaminen - esim. suihkukaivon korjaaminen
4. Uimarannan parantaminen – lisähiekan hankkiminen tai laituri uimarannalle
5. Vanhan Valtatien varressa olevat maitotonkkien kunnostaminen
6. Tehtaan vanhan, patoaltaan vieressä olevan Maija-moottorin kunnostaminen

4. Hannun-vaakuna / nähtävyyksien kyltti Vanhan Valtatien varteen

Järvenpää on panostanut alueensa nähtävyyksien näkyvyyteen ja pystyttänyt useita nähtävyyksimerkkejä kaupungin sisäänajoteille. Esim. Kellokoskelta päin tultaessa tien vieressä on kolme eri Hannun vaakunaa kertomassa Ainolasta, Vanhankylänniemestä jne. Esim. myös Kellokosken Ruukki-alue sekä sairaala-alue olisi erinomaisesti Hannunvaakunan arvoisia kohteita.

Päätettiin hakea Hannun-vaakunamerkit viiteen kohtaan ohjaten Ruukille: Vanhan Valtatien Mänstälän rajalle, Ruukin kohdalle, Ravintola Ruukin kohdalle, Nummenkylän sillan pohjoispuolelle ja Nuppulinnan liittymään. Mikäli mahdollista, haetaan lisämerkkeinä palveluja kuvaavia asioita, esim. kahvila.

Päätettiin, että infotaulu tai siihen liittyvä i-merkkiasiaan palataan myöhemmin.

5. Muut asiat

5.1 Rantojen kunnostaminen

Padon rakentamisen myötä laskettu vedenpinta helpottaa rantojen kunnostamista. Keskusteltiin uimapaikkojen kunnostamisesta. Todettiin, että kunnan liikuntapalveluihin on oltu jo yhteydessä asiasta. Honkanen kysyy liikuntapalveluilta ja tekn. johtajalta miten asia etenee ja tiedottaa toimikunnalle, tarvittaessa tämän jälkeen sovitaan jatkotoimista sähköpostitse.

5.2 Kellokosken kyläilta, yhteenveto

Päätettiin pyytää pidetyn kyläillan yhteenveto toimikunnalle jaettavaksi. Honkanen hoitaa.

6. Seuraavat kokoukset

Sovittiin seuraavien kokousten ajankohdat:

25.8. klo 18 Ravintola Ruukissa

22.9. klo 18 Ravintola Ruukissa

7. Kokouksen päättäminen

Pj. päätti kokouksen klo 20.15.

muistion laati 25.5.2016

Asko Honkanen

toimikunnan sihteeri

Jakelu:

toimikunnan jäsenet
kellokoskelaiset valtuutetut
kunnanhallituksen jäsenet
kunnanvaltuuston pj:t
kuntakehitysryhmän jäsenet
kunnan verkkosivut / Leena Eno

Kellokosken kirjasto
Keski-Uusimaa –lehti
tekninen toimi